

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

II. Mauricæ incolis periclitantibus velcum capitis sui periculo subuenire
statuit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

no præditum omnes suspicere cœperūt. Iam Xauerius Macazariam, quæ bidui ferme aberat, meditabatur. Cæterùm Macazarios illos, vt qui satis auxiliorum haberent, à Francisco iuuari, Deo vtique cordi non fuit. Per idem tempus haud vanis auctoribus cōperit, in Maurica (regio Mauri vulgò dicitur) Christianos esse quamplurimos: quorum, quippe Sacerdotibus carentium, salus ad vltimum esset adducta discrimen. Itaque his potiùs succurrendum ratus, qui grauiùs laborarent, omiffis Macazarijs, quibus aliorum auxilia non deerant, ad iuuandos destitutos ab alijs conuertit animum.

CAPVT II.

Maurica incolis periclitantibus vel cum capitis sui periculo subuenire statuit.

A BEST Maurica regio à Ternate *Maurica:*
prope CC. millia passuum. Terra *regio.*
aspera ac prærupta, omniumq; ferme rerum sterilis. Frumentum vinumq; incolæ ne fama quidem acceperunt. nulla apud eos armenta aut greges, præter fues admo-

admodum paucos, quos mirandi potius
quàm gustandi copia est. Aquæ dulcis
penuria: oryzæ tamen satis. magna vis a-
prorum: ingens modus arborum, unde
sibi panem qualemcunque & vinum pe-
tunt. aliæ porro arbores, ex quarum cor-
tice depexo vestē vulgò conficiunt. Gens
ipsa prorsus barbara & expers humani-
tatis. quippe nulla omnino literarum ha-
bet monumenta: feritate autem inter o-
mnes nationes eminent, tum ferro tum
veneno sæuiens etiam in suos: tantum
abest, vt ferocia ingenia vsu efferata alie-
nis & aduenis parcant. Sacerdotē ipsum
ac parochū, qui vnus illorum salutis cu-
ram agebat, de medio sustulerant. Itaque
iamdiu orbi erant pastore. Regio magna
ex parte crebris terræ motibus impensè
concutitur: ignes ac cineres euomit: in-
gentibusq; exæstuantis maris incessitur
fluctibus. Deum credas de nefarijs illo-
rum sceleribus supplicium sumere. Quo-
circa multiplex hic metus aduenas ab-
sterrebat omnes. At Franciscus aduersus
omnia pericula interritus, omiffa (vt di-
ximus) Macazarica profectioe, cuius
causa venerat; in animum induxit suum,
sibi vt illorum animos ab interitu vindi-
caret, vel manifestum vitæ discrimen
esse subeundum. Qua de re ad suos scri-
bens

Gentis

*Maurica
barbaries.*

*Maurica
terra in-
commoda.*

*Zelus a-
nimarum.*

bens in Lusitaniam, ait se ad opem miseris illis cum perspicuo suo periculo ferendam, illa Christi voce incitatum: *Qui* Ioann. 12.
voluerit animam suam saluam facere, perdet eam; qui autem perdidit propter me, inueniet eam. Quam ille sententiam facilem & apertam videri dicebat cogitanti, experienti non item, nisi Deus ipse interior interpret accederet. Nunquam aliàs magis singularis Francisci fortitudo diuinaque fiducia enituit. Vbi in Amboino insula percrebuit, Xauerium in Mauricam regionem cogitare; incolas partim admiratio virtutis cepit, partim etiam periculi miseratio. Et amici, vt illum iam profectionem parare nuntiatum est, trepido nuntio exciti, protinus ad eum coeunt. Docent illud belluarum veriùs quam hominum receptaculum esse: incolarum plurimos cõiugum, liberorum, parentum, Sacerdotum sanguine manus imbutas habere. Ergo manifesta Superùm ira assiduè omnibus terræ, maris, cæli pestibus affligari: ijsdemque aduenas ab illorum rabie procul arceri. Denuntiant haud dubia vitæ discrimina in singula penè momenta subeunda fore, apud homines per ludum iocumq; fidas vibrantes, spargentes venena, nihilq; magis quàm humanum cruorem sitientes.

Quod

Deterretur à consilio feragentis ad-eunda.

Quod tandem esse consilium infesta loca pacatis præferre? Quî conuenire, vt peregrinus homo suam committat salutem, quibus constet, nihil tam esse in delitijs, quàm trucidationem eademq; etiam proximorum? Talia inculcanti- bus amicis, neminem minùs tangebant obiecta pericûla, quàm ipsum, qui erat aditurus. Tum verò illi flentes orare, ne tam vilis suus sibi spiritus foret: & simul indignantes precibus lamenta mifcere. Quis ferat non modò Lusitanorum, sed indigenarum ac barbarorum, qui modò Xauerium norit, eius capite ignobilis regionis institutionē emi? Quis iam speret Orientis columnen, quod perpetuum esse oporteret, fore diuturnum, si tam auidè manifestis periculis capit offerat suum, oblitus tot gentium animas ab se eundem in casum trahi? Meminisset Indiæ vniuersæ & innumerabilium nationum salutem ex suo spiritu pendere. Si incredibili virtute atque animi altitudine pericula omnia contemneret; at certè tot populorum salutem secum in discrimen ne adduceret. Vinceret paucorum caritatem caritas vniuersorum: vtique cùm constaret tam feram gentem instituere operæpretium haudquaquam esse; vtpote quam sui Sacerdo-

*Amicorū
preces.*

tes ne
ficien
per. C
ne co
salut
atque
obiic
tequ
confe
ricul
dini p
cisco
los fa
perfu
eos a
gent
uole
beo
india
peric
tuen
huiu
tect
nim
meu
vita
mel
que
qui
exp

tes

tes non magis periculi metu, quàm pro-
 ficiendi desperatione deseruerint. Quare
 per Christum, humanæ salutis auctore,
 ne committeret, vt spes dubia paucorum
 salutis in apertum discrimen caput ipsius
 atque innumerabilium gentiũ salutem,
 obiiceret. Semet (vt sua prudentia virtu-
 teque dignum esset) Orientis Ecclesiæ
 conseruaret: aut ad ea saltem seruaret pe-
 ricula, quæ forent tantæ animi magnitu-
 dini paria. Amicorũ pietas gratior Fran-
 cisco quàm iucundior fuit. Itaque singu-
 los familiariter amplexatus, mutuisque
 perfusus lacrymis, in hunc ferè modum
 eos affatur: *Quid facitis flentes, & affli-*
gentes cor meum? agnosco fidem bene-
 uolentiamque vestram: grates ago ha-
 beoque, quòd nullum erga me amoris
 iudicium omisistis. Sed nihil me istorum
 periculorum mouet, diuina imperia in-
 tuentem. Deus ista viderit, haud dubius
 huius auctore consilij; cuius ego præsidio
 tectus, nihil omnino pertimesco. Cui e-
 nim meliùs me, caputque committam
 meum, quàm ei, qui mortalium tempora
 vitasque disponit? Non est mortali exti-
 mescenda mors, quæ timidissimũ quem-
 que consequitur. Honestæ autem mors,
 quippe aditus ad immortalitatẽ, vel voto
 expetenda. Quòd si ego cecidero, Deus
 certè

Responsum

Xauerij

plenũ di-

uina fidu-

cia.

Act. 21.

» certè non cadet, cui & gentium salus con-
 » di est haud paulo magis quam mihi, &
 » facillimum *mittere operarios in vineam*
 » *suam*. Nec verò exiguus fructus ex Mau-
 » rica percipietur. paruum haud putandum
 » vbi magno est merito locus. Equidem
 » nihil aliud, pro periclitante illorum salu-
 » te, cui cōsulere debeo, nullum periculum

Mach. li. ac discrimen recuso. *Vt fuerit voluntas*
 1. *in celo, sic fiat*. Tum illi amore stimulan-
 te, à precibus ad vim conuersi, perpule-
 runt arcis custodem, vt ei prorsus nauis
 adimeret facultatem. Is igitur ijsdem illis
 periculis hostium, ac præsentis terro-
 ris mortis, Franciscum ab eo consilio dimo-
 uere frustra conatus, ad vltimum ei nauis
 gium denegat. Cui Xauerius nulla peri-
 cula, nullum genus mortis, vbi Dei cul-
 tus & animarum salus agatur, formidare
 se ait: nec vllos hostes ducere, nisi qui di-

Si adima- uino obstent obsequio. Sibi certum ac
tur nauis- deliberatum esse, in Mauricam Deum
gium, se vocantem sequi: nec nauigium morari
transna- si nauis desit, semet Deo incubantem vi-
turum af- que transnaturum. Itaq; cùm eum amici
firmat. caelesti præsidio securum obfirmato ani-
 mo esse cernerent; quod vnum restabat
 remedia quædam aduersus venena pro-
 se quisque lacrymantes ad eum afferre.
 At Franciscus veritus ne anxio animo

iranes periculorum species fingens sibi-
 met sollicitudinem strueret, neque huma-
 ni auxilij spes detraheret aliquid de diui-
 næ opis ac prouidentiaæ fiducia; gratijs
 eorum beneuolentiæ actis, adiecit; Pro-
 fectò sibi illa onera veriùs, quàm reme-
 dia futura. Proinde orare, ne se tanta Dei
 diffidentia onerarent. Cæterùm si salu-
 tem suam aduersus omnes pestes ac ve-
 nena munitam velint, assiduis precibus
 diuinum sibi propitient numē. Eo reme-
 dio nullum certius, nullum præsentius
 inueniri. Ita, dimissis amicis, profectio-
 nem adornabat. Inter hæc tantum discrimē
 adituro læti, ex India nuntij fiduciam
 accenderunt. Iisdem temporibus nouem
 è Societate I E S V Goam è Lusitania ad-
 uecti erant, Sacerdotes quinque, Franci-
 scus Peres, Alfonsus Cyprianus, Héricus
 Henriques, Franciscus Héricus, & Nun-
 nius Ribera; cæteri nondum sacris ini-
 tiati, Balthasar Nūnius, Adamus Franci-
 scus, Nicolaus Nunnius, & Emmanuel
 Morales. Antequam igitur ex Amboino
 discederet Xauerius, cum de horum ad-
 uētū cognouisset; opportuno auxilio ad-
 modum lætus, suam cuique prouinciã
 destinauit: statimque literas Goam ad
 socios dedit, quibus Franciscum Peren
 Goæ ad alumnorum institutionem ma-
 nere,

*Remedia
 aduresus
 venena
 amicis re-
 mittit.*

K

nere,

neri, Cyprianum & Henricum ad Comorinenses neophytos iuuandos proficisci iubebat: duos autem illos, qui apud Comorinenses tum versabantur, itemq; cæteros, ad se in Molucas euocabat, eo consilio, vt exiguis illis copiolis circum omnes regiones cursaret, omnibus, quoad eius fieri posset, opem laturus. Et Mauricæ expeditioni Deus haud dubiè fauit. Mensè Maio anni M. D. XLVI. ex Ternate cum soluisset, ad insulam Mauricam incolumis appulit.

CAPVT III.

Efferatos Mauricensium mores mitigat, Christianisq; præceptis instruit.

Maurica.

Rupes flagrantes.

Cinis è rupibus effunditur

MAURICA (vti accepimus) bipartita est: altera pars in continèti Maurotia vocatur: altera duabus insulis constat, quæ Maurotides appellantur. Harum insularum vna rupibus horrenda flagrantibus, ex quibus sæpe saxa ignea maximarum instar arborum erumpunt, tanto impetu ac fragore, quâto nulla tormenta ænea, quamuis magna, globos eiaculantur: ac nonnunquam, vbi acrior existit flatus, indidem ingens cineris modus egeritur; quo longè ac latè diffuso, viri feminæq; laborantes in campis cinere op-